

Yks, kaks toimimaan! -materiaali ja OPS2016

Tämä on Kehittämiskeskus Opinkirjon tuottaman *Yks, kaks toimimaan!* -materiaalin PDF-kirjaston tiedosto.

Linkki sähköiseen materiaaliin ja kaikki tukiaineistot osoitteessa www.opinkirjo.fi/ykskakstoimimaan

Materiaalin tavoitteet ja tehtävät OPS2016 tukena

Materiaalin soveltuvuutta opetussuunnitelman luonnoksiin on arvioitu laaja-alaisen osaamisen, yhteiskuntaopin ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien osalta. Arvioinnissa on käytetty 19.9.2014 julkaistuja Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden luonnoksia.

Ensisijaisesti on tuotu esille se, miten ja millaiset materiaalissa olevat tehtävät tukevat opetussuunnitelman tavoitteita. Opetussuunnitelman teksti on esitetty kursiivissa.

Materiaalin tavoitteet tiivistä:

Kansalaisuus ja sen käsite on materiaalin kivijalka. Lähtökohtana on lapsen oma kokemusmaailma: sisällöt tulevat lapsen kohtaamasta ja eletystä arjesta. Materiaalipaketin tavoitteena on

- antaa työkaluja pääasiassa peruskoulun 4.–6.-luokkalaisten yhteiskunnalliseen kasvatukseen
- vahvistaa lasten osallisuutta omaan elämään
- tarjota tukea koulu- ja lähiympäristössä tapahtuvaan opetukseen
- harjoitella tulevaisuuden kansalaisen tarvitsemia laaja-alaisia yhteiskunnallisia taitoja: oma-aloitteisuutta, kriittisyyttä ja vastuuntuntoisuutta

Materiaalin yhteiskunnallisten teemojen ydinkäsitteitä ovat

- yhteinen hyvinvointi
- vaikuttaminen
- kestävä tulevaisuus

Nämä käsitteet pitävät sisällään demokratian, yhteisöllisyyden, toimijuuden ja vastuullisuuden. Teoreettisina lähtökohtina ovat yhteiskuntatieteet, kansalaiskasvatuksen erilaiset suuntaukset (mm. osallisuus- ja demokratiakasvatus) ja yhteiskuntatiedon oppiaineen didaktiikka.

Materiaalin rajaukset:

- Keskitytään mikrotasoon, oppilaan lähiympäristöön ja paikalliseen ulottuvuuteen. Makro- ja globaalitaso rajautuvat pois.
- Keskitytään oikeisiin yhteiskunnallisiin teemoihin, kuten osallistumiseen ja vaikuttamiseen lähiyhteisössä, kuluttamiseen ja työntekoon.
- Keskiössä ovat päämäärätietoinen yhdessä toimiminen. Kokemus aidosta vaikuttamismahdollisuudesta syntyy, kun ymmärretään miksi tehdään, ja pyritään oikeasti saavuttamaan jotakin.

**YKS, KAKS
TOIMIMAAN!**

TYÖKALUJA YHTEISKUNNALLISTEN TEEMOJEN OPETTAMISEEN

Materiaalin kolmen ydinteeman tavoitteet:

- Yhteinen hyvinvointi
 - o ymmärtää elämän ja ihmisarvon kunnioittamisen
 - o pyrkii kohtelemaan tasa-arvoisesti kaikkia ihmisiä
 - o osaa löytää omia mielenkiinnon kohteita ja esitellä niitä muille
 - o osaa asettaa itselleen tavoitteita. Osaa pyrkiä tavoitteellisuuteen
 - o osaa toimia ryhmässä yhteisiä sääntöjä kunnioittaen ja noudattaen
 - o osaa toimia erilaisissa rooleissa ryhmässä
 - o tutustuu lähialueen kansalaisjärjestöihin

- Vaikuttaminen
 - o kunnioittaa muiden mielipiteitä
 - o kuuntelee, mitä muilla on sanottavaa
 - o kykenee tekemään kompromisseja yhteistoiminnassa muiden kanssa
 - o osallistuu luokan ja koulun päätöksentekoon
 - o osaa perustella mielipiteitään ja näkemyksiään
 - o tunnistaa erilaisia lähteitä ja osaa käyttää niitä etsiessään tietoa
 - o tuntee oppilaskuntatoimintaa
 - o tutustuu vaikuttamisen ja päätöksenteon malleihin ja osaa käyttää niitä luokassa ja koulussa tehtävässä päätöksenteossa
 - o tutustuu lähiympäristöstä löytyvien julkisen ja yksityisen sektorin toimijoihin sekä niiden toimintatapoihin
 - o tutustuu kunnan päätöksenteon perusteisiin

- Kestävä tulevaisuus
 - o tutustuu projekti- ja tiimityöhön
 - o tutustuu koulun yhteistyökumppaneihin ja ulkopuolisiin verkostoihin
 - o tutustuu lähialueen työelämään ja yrittäjyyteen
 - o saa valmiuksia työntekoon
 - o ymmärtää työnteon merkityksen omalle ja lähiympäristön hyvinvoinnille
 - o arvostaa rakennettua ja rakentamatonta ympäristöä sekä luontoa
 - o osaa toimia kestävän kehityksen pääperiaatteiden mukaan

Materiaalin tehtävien soveltuvuus laaja-alisen osaamisen teemoihin

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

- harjoitellaan työn suunnittelua, tavoitteiden asettamista sekä työskentelyn ja edistymisen arviointia
- kaikki tehtävät ja niihin liittyvä oppilaan itsearviointi
- Arjen aktiivisuutta -tehtäväpaketti
- Tutkitaan lähiympäristöä -tehtäväpaketti

**YKS, KAKS
TOIMIMAAN!**

TYÖKALUJA YHTEISKUNNALLISTEN TEEMOJEN OPETTAMISEEN

- vahvistetaan taitoa asettaa kysymyksiä ja hakea niihin vastauksia itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa havaintoja tehden sekä erilaisia tietolähteitä ja apuvälineitä hyödyntäen
 - Vaikutetaan yhdessä -tehtäväpaketti
 - Julkiset palvelut kotikunnassa -tehtäväpaketti
- vahvistetaan edellytyksiä tunnistaa pohdittavaan asiaan liittyviä erilaisia näkökulmia ja löytää uusia oivalluksia sekä harjaantua vähitellen asioiden kriittiseen tarkasteluun
 - Yhdenvertaisuus -tehtäväpaketti,
 - Miten vaikuttaa -tehtäväpaketti
 - Vaikutetaan yhdessä -tehtäväpaketti
 - Tutkitaan lähiympäristöä -tehtäväpaketti
- vertaisoppimista eli parin ja ryhmän kanssa työskentelyä ja oppimiseen tähtäävää vuorovaikutusta käytetään monipuolisesti ja vahvistetaan yhdessä työskentelyn taitoja
 - kaikki tehtävät
 - Mikä on tärkeää -tehtäväpaketti
- harjoitellaan ongelmanratkaisua ja päättelytehtäviä sekä uteliaisuutta, mielikuvitusta, kekseliäisyyttä ja toiminnallisuutta hyödyntävin ja edistävvin työskentelytavoin
 - Uudet yritysideoita -tehtäväpaketti
 - Mainokset-tehtäväpaketti
 - Tutkitaan lähiympäristöä -tehtäväpaketti

L2 Kulttuurin osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

- tutustutaan kouluyhteisön ja kotiseudun kulttuuriin ennen ja nyt sekä kulttuuriympäristöön ja sen muutokseen ja moninaisuuteen
 - Yhdenvertaisuus -tehtäväpaketti
 - Järjestöt tutuksi -tehtäväpaketti
 - Julkiset palvelut kotikunnassa -tehtäväpaketti
 - Tutkitaan lähiympäristöä -tehtäväpaketti
 - Luonnonsuojelu-tehtäväpaketti
- mediakulttuurin analysointi ja median vaikutusten tunnistaminen ja pohdinta
 - Tasa-arvo-tehtäväpaketti
 - Mainokset-tehtäväpaketti
- opetetaan tuntemaan ihmisoikeuksia koskevien sopimusten merkitys yhteiskunnassa ja maailmassa; erityisesti perehdytään Lapsen oikeuksien sopimukseen
 - Lapsen oikeudet tutuksi -tehtäväpaketti
 - Yhdenvertaisuus -tehtäväpaketti
 - Tasa-arvo-tehtäväpaketti
 - Järjestöt tutuksi -tehtäväpaketti
- vuorovaikutusta, yhteistyötä ja hyvää käytöstä harjoitellaan monipuolisesti
 - kaikki tehtävät
- ohjataan asettumaan toisen asemaan ja tarkastelemaan asioita eri näkökulmista
 - Yhteiset säännöt -tehtäväpaketti
 - Yhdenvertaisuus -tehtäväpaketti
- luodaan innostavia tilaisuuksia harjaannuttaa sosiaalisia taitoja, kekseliäisyyttä, suunnittelu- ja ilmaisutaitoja sekä käden taitoja
 - Uudet yritysideoita -tehtäväpaketti
 - Mainokset-tehtäväpaketti
 - Tutkitaan lähiympäristöä -tehtäväpaketti

**YKS, KAKS
TOIMIMAAN!**

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

- yhteisten tehtävien yhteydessä opitaan ymmärtämään sääntöjen, sopimusten ja luottamuksen merkitys ja harjoitellaan päätöksentekoa

Yhteiset säännöt -tehtäväpaketti

- kiinnitetään huomiota omasta ja toisten turvallisuudesta huolehtimiseen liikenteessä

Oppilaskunta -tehtäväpaketti

Tutkitaan lähiympäristöä -tehtäväpaketti

- tutustutaan kestävän kuluttamisen käytäntöihin

Ruoka ja kuluttaminen -tehtäväpaketti

Mainokset-tehtäväpaketti

Miten vähällä selviää -tehtäväpaketti

- ohjataan pohtimaan omia valintojaan kestävän tulevaisuuden kannalta

Vaikutetaan yhdessä -tehtäväpaketti

Ruoka ja kuluttaminen -tehtäväpaketti

Miten vähällä selviää -tehtäväpaketti

Tutkitaan lähiympäristöä -tehtäväpaketti

Luonnonsuojelu-tehtäväpaketti

L4 Monilukutaito

- mielipiteen tarkastelua ja erottelua harjoitellaan

Tasa-arvo-tehtäväpaketti

- kannustetaan monipuolisille tiedon lähteille kuten suullisten, audiovisuaalisten, painettujen ja sähköisten lähteiden sekä haku- ja kirjastopalveluiden käyttöön

Miten vaikuttaa -tehtäväpaketti

Ruoka ja kuluttaminen -tehtäväpaketti

Mainokset-tehtäväpaketti

- ohjataan omakohtaiseen työskentelyyn eri medioiden parissa, jolla tehdään näkyväksi medioiden tuottamia merkityksiä ja välittämää todellisuutta

Miten vaikuttaa -tehtäväpaketti

Mainokset-tehtäväpaketti

- kriittistä lukutaitoa kehitetään

Yhdenvertaisuus -tehtäväpaketti

Tasa-arvo-tehtäväpaketti

Mainokset-tehtäväpaketti

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

- harjaannutaan sujuvaan tekstin tuottamiseen ja käsittelyyn eri välineillä ja opitaan kuvan, äänen, videon ja animaation tekemistä

Mainokset-tehtäväpaketti

Tutkitaan lähiympäristöä -tehtäväpaketti

- harjoitellaan tiedon etsimistä useammasta eri lähteestä hakupalveluiden avulla

Järjestöt tutuiksi -tehtäväpaketti

Julkiset palvelut kotikunnassa -tehtäväpaketti

Lähiympäristön yrittäjyys -tehtäväpaketti

- ohjataan hyödyntämään eri lähteitä oman tiedon tuottamisessa ja harjoittelemaan tiedon kriittistä arviointia

Tasa-arvo-tehtäväpaketti

Miten vaikuttaa -tehtäväpaketti

Mainokset-tehtäväpaketti

**YKS, KAKS
TOIMIMAAN!**

- annetaan kokemuksia tvt:n käyttämisestä vuorovaikutuksessa koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa

- Miten vaikuttaa -tehtäväpaketti
- Lähiympäristön yrittäjäyys -tehtäväpaketti
- Mainokset-tehtäväpaketti
- Tutkitaan lähiympäristöä -tehtäväpaketti

L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys

- rohkaistaan oppilaita tunnistamaan vahvuuksiaan ja kiinnostumaan erilaisista asioista

- Mikä on tärkeää -tehtäväpaketti
- Pop-up-työpajat -tehtäväpaketti
- Tasa-arvo-tehtäväpaketti
- Työ tutuksi -tehtäväpaketti

- harjoitellaan projektien toteuttamista, ryhmässä toimimista sekä yhteistyötä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa

- Pop-up-työpajat -tehtäväpaketti
- Oppilaskunta-tehtäväpaketti
- Uudet yritysideoita -tehtäväpaketti
- Mainokset-tehtäväpaketti
- Tutkitaan lähiympäristöä -tehtäväpaketti

- yhteisissä työskentelytilanteissa oppilaat saavat mahdollisuuden oppia vastavuoroisuutta, neuvottelutaitoja sekä ponnistelua yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi

kaikki tehtävät

- rohkaistaan oppilaita tuomaan vapaa-ajalla oppimiaan taitoja koulutyöhön ja opettamaan niitä toisille oppilaille

- Pop-up-työpajat -tehtäväpaketti
- Järjestöt tutuksi -tehtäväpaketti

- koulutyöhön sisällytetään toimintaa, jossa oppilaat saavat kokemuksia työstä, eri ammanteista ja toisten hyväksi toimimisesta

- Julkiset palvelut kotikunnassa -tehtäväpaketti
- Järjestöt tutuksi -tehtäväpaketti
- Työ tutuksi -tehtäväpaketti
- Lähiympäristön yrittäjäyys -tehtäväpaketti
- Tutkitaan lähiympäristöä -tehtäväpaketti
- Luonnonsuojelu-tehtäväpaketti

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

- tutkitaan kestävään kehitykseen, rauhaan, tasa-arvoon ja demokratiaan sekä ihmisoikeuksiin, erityisesti lasten oikeuksiin, liittyviä kysymyksiä ja tilanteita

- Lasten oikeudet tutuksi -tehtäväpaketti
- Yhdenvertaisuus -tehtäväpaketti
- Tasa-arvo-tehtäväpaketti
- Vaikutetaan yhdessä -tehtäväpaketti
- Ruoka ja kuluttaminen -tehtäväpaketti
- Tutkitaan lähiympäristöä -tehtäväpaketti

- ohjataan näkemään median vaikutus yhteiskunnassa ja harjoittelemaan median käyttöä vaikuttamisen välineenä

- Tasa-arvo-tehtäväpaketti
- Miten vaikuttaa -tehtäväpaketti
- Vaikutetaan yhdessä -tehtäväpaketti
- Mainokset-tehtäväpaketti

**YKS, KAKS
TOIMIMAAN!**

- harjoitellaan yhteistyötä, ristiriitojen käsittelyä ja ratkaisujen etsimistä sekä päätöksentekoa niin omassa luokkayhteisössä ja eri opiskelutilanteissa kuin koko kouluyhteisössäkin

Miten vaikuttaa -tehtäväpaketti

Vaikutetaan yhdessä -tehtäväpaketti

Oppilaskunta-tehtäväpaketti

- innostetaan oppilaita oppilaskuntatoimintaan, kerhotoimintaan ja esimerkiksi ympäristötoimintaan tai muihin koulun ja lähiyhteisön tarjoamiin toimintamuotoihin

Arjen aktiivisuutta -tehtäväpaketti

Järjestöt tutuiksi -tehtäväpaketti

Oppilaskunta-tehtäväpaketti)

- ohjataan ymmärtämään omien valintojen, elämäntapojen ja tekojen merkitys paitsi itselle, myös lähiyhteisöille, yhteiskunnalle ja luonnolle

Yhteiset säännöt -tehtäväpaketti

Ruoka ja kuluttaminen -tehtäväpaketti

Miten vähällä selviää -tehtäväpaketti

Luonnonsuojelu-tehtäväpaketti

Eliön arvo -tehtäväpaketti

Materiaalin tehtävien soveltuvuus yhteiskuntaopin opettamiseen

* Yhteiskuntaopin opetuksen tehtävänä on tukea oppilaan kasvua aktiiviseksi, vastuuntuntoiseksi ja yritteliääksi kansalaiseksi. Oppilasta ohjataan toimimaan erilaisuutta ymmärtävässä, ihmisoikeuksia ja tasa- arvoa kunnioittavassa moniarvoisessa yhteiskunnassa demokratian arvojen ja periaatteiden mukaan.

* Oppiaineen tehtävänä on antaa yhteiskunnan toiminnasta ja kansalaisen vaikutusmahdollisuuksista tiedollinen perusta sekä rohkaista oppilasta kehittymään oma-aloitteiseksi ja päämäärätietoiseksi yhteiskunnalliseksi ja taloudelliseksi toimijaksi.

* Yhteiskuntaopin opetuksessa oppilasta ohjataan seuraamaan ajankohtaisia kysymyksiä ja tapahtumia sekä hahmottamaan niiden yhteyksiä omaan elämään. Häntä harjaannutetaan hankkimaan ja arvioimaan kriittisesti erityyppisten toimijoiden tuottamaa tietoa sekä soveltamaan sitä kohtaamissaan tilanteissa.

* Oppilasta kannustetaan osallistumaan sekä toimimaan aktiivisesti ja rakentavasti erilaisissa tilanteissa ja yhteisöissä. Oppilasta ohjataan ymmärtämään, että yhteiskunnallinen päätöksenteko perustuu valintoihin, joita tehdään vaihtoehtoisten mahdollisuuksien välillä pyrkimyksenä löytää yhteisymmärrys.

Yhteiskuntaoppi 4. –6. luokilla:

- perehdytään yhteisölliseen elämään ja rakentavaan vuorovaikutukseen

Mikä on tärkeää -tehtäväpaketti

Yhdenvertaisuus -tehtäväpaketti

Tasa-arvo-tehtäväpaketti

- rohkaistaan kuuntelemaan muita, ilmaisemaan mielipiteitään ja perustelevaan näkemyksiään sekä löytämään omat vahvuutensa

Mikä on tärkeää -tehtäväpaketti

Yhdenvertaisuus -tehtäväpaketti

Tasa-arvo-tehtäväpaketti

Vaikutetaan yhdessä -tehtäväpaketti

Oppilaskunta-tehtäväpaketti, Eliön arvo -tehtäväpaketti

**YKS, KAKS
TOIMIMAAN!**

TYÖKALUJA YHTEISKUNNALLISTEN TEEMOJEN OPETTAMISEEN

- harjoitellaan päätöksentekoa ja vaikuttamisessa tarvittavia taitoja kouluyhteisössä sekä muiden lähiyhteisön toimijoiden kanssa

Järjestöt tutuiksi -tehtäväpaketti

Vaikutetaan yhdessä -tehtäväpaketti

Oppilaskunta-tehtäväpaketti

Tutkitaan lähiympäristöä -tehtäväpaketti

- opitaan, että yhteiskunnassa on erilaisia töitä ja ammatteja

Julkiset palvelut kotikunnassa -tehtäväpaketti

Työ tutuksi -tehtäväpaketti

Lähiympäristön yrittäjyys -tehtäväpaketti

- tutustutaan vastuullisen kuluttamisen perusasioihin

Ruoka ja kuluttaminen -tehtäväpaketti

Miten vähällä selviää -tehtäväpaketti

Tutkitaan lähiympäristöä -tehtäväpaketti

Yhteiskuntaopin tavoitteet 4. –6. luokilla:

** Merkitys, arvot ja asenteet*

- tukea oppilasta harjaannuttamaan eettistä arviointikykyään liittyen erilaisiin inhimillisiin, yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin kysymyksiin

Yhteiset säännöt -tehtäväpaketti

Yhdenvertaisuus -tehtäväpaketti

Tasa-arvo-tehtäväpaketti

Miten vaikuttaa -tehtäväpaketti

Vaikutetaan yhdessä -tehtäväpaketti

Eliön arvo -tehtäväpaketti

Luonnonsuojelu-tehtäväpaketti

** Yhteiskunnallisten arvojen, ilmiöiden ja tarkoituksien ymmärtäminen*

- ohjata oppilasta hahmottamaan oikeusjärjestelmän periaatteita, kuten yhteiskunnassa noudatettavia pelisääntöjä

- ohjata oppilasta ymmärtämään median roolia yhteiskunnallisessa vaikuttamisessa

- ohjata oppilasta oivaltamaan työn ja yrittäjyyden merkityksen lähiyhteisössään

- tukea oppilasta ymmärtämään, että eri toimijoiden tuottamaan yhteiskunnalliseen tietoon liittyy erilaisia arvoja, näkökulmia ja tarkoituksia

Mikä on tärkeää -tehtäväpaketti

Yhteiset säännöt -tehtäväpaketti

Tasa-arvo-tehtäväpaketti

Järjestöt tutuiksi -tehtäväpaketti

Miten vaikuttaa -tehtäväpaketti

Vaikutetaan yhdessä -tehtäväpaketti

Kotikunnan ja kunnantalon toiminta -tehtäväpaketti

Julkiset palvelut kotikunnassa -tehtäväpaketti

Työ tutuksi -tehtäväpaketti

Lähiympäristön yrittäjyys -tehtäväpaketti

Mainokset -tehtäväpaketti

Luonnonsuojelu-tehtäväpaketti

**YKS, KAKS
TOIMIMAAN!**

TYÖKALUJA YHTEISKUNNALLISTEN TEEMOJEN OPETTAMISEEN

** Erilaisten yhteiskunnallisten tietojen ja taitojen soveltaminen*

- kannustaa oppilasta harjoittelemaan demokraattisen vaikuttamisen perustaitoja sekä keskustelemaan rakentavasti eri mielipiteistä

- tukea oppilasta ymmärtämään oman rahankäytön ja kulutusvalintojen perusteita sekä harjoittelemaan niihin liittyviä taitoja

Miten vaikuttaa -tehtäväpaketti

Vaikutetaan yhdessä -tehtäväpaketti

Oppilaskunta-tehtäväpaketti

Ruoka ja kuluttaminen -tehtäväpaketti

Miten vähällä selviää -tehtäväpaketti

Tutkitaan lähiympäristöä -tehtäväpaketti

Luonnonsuojelu-tehtäväpaketti

Eliön arvo -tehtäväpaketti

Yhteiskuntaopin sisällöt 4. –6. luokilla:

S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta

- yhteiskunnan toiminta yksilön, perheen ja muiden lähiyhteisöjen näkökulmasta*
- lähiyhteisön turvallisuus ja viihtyisyys*
- työnteko, ammatit, oman rahan käyttö ja talouden hoito sekä vastuullinen kuluttaminen arjen tilanteissa*

Aktiivisuus lähiyhteisössä -tehtävä

Yhdenvertaisuus -tehtäväpaketti

Tasa-arvo-tehtäväpaketti

Oppilaskunta-tehtäväpaketti

Julkiset palvelut kotikunnassa -tehtäväpaketti

Työ tutuksi -tehtäväpaketti

Lähiympäristön yrittäjäyys -tehtäväpaketti

Ruoka ja kuluttaminen -tehtäväpaketti

Miten vähällä selviää -tehtäväpaketti

Tutkitaan lähiympäristöä -tehtäväpaketti

Luonnonsuojelu-tehtäväpaketti

S2 Demokraattinen yhteiskunta

- erilaiset yhteisöt, päätöksenteko, demokraattisen toiminnan arvot ja perusperiaatteet, kuten ihmisoikeudet, tasa-arvo ja yhdenvertaisuus*
- yhteisön jäsenen oikeudet ja velvollisuudet*

Yhteiset säännöt -tehtäväpaketti

Tasa-arvo-tehtäväpaketti

Järjestöt tutuiksi -tehtäväpaketti

Vaikutetaan yhdessä -tehtäväpaketti

Kotikunnan ja kunnantalon toiminta -tehtäväpaketti

Julkiset palvelut kotikunnassa -tehtäväpaketti

S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen

- demokraattisen vaikuttamisen harjoittelu käytännössä*
- toimiminen vastuullisena ja osallistuvana jäsenenä luokassa, koulussa, harrastuksissa ja mediassa*

Arjen aktiivisuutta -tehtäväpaketti

Yhteiset säännöt -tehtäväpaketti

Järjestöt tutuiksi -tehtäväpaketti

Miten vaikuttaa -tehtäväpaketti

**YKS, KAKS
TOIMIMAAN!**

Vaikutetaan yhdessä -tehtäväpaketti
Oppilaskunta-tehtäväpaketti
Tutkitaan lähiympäristöä -tehtäväpaketti
Luonnonsuojelu-tehtäväpaketti
Eliön arvo -tehtäväpaketti

*S4*Taloudellinen toiminta

- *tutustutaan käytännön tilanteiden kautta talouteen ja kuluttamiseen*
- *tutustutaan lähiympäristön yrityksiin ja muihin palveluiden tuottajiin*
 - Julkiset palvelut kotikunnassa -tehtäväpaketti
 - Työ tutuksi -tehtäväpaketti
 - Lähiympäristön yrittäjyys -tehtäväpaketti
 - Uudet yritysideoita -tehtäväpaketti
 - Ruoka ja kuluttaminen -tehtäväpaketti
 - Miten vähällä selviää -tehtäväpaketti

Materiaalin soveltuvuus monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnitteluun

Materiaalissa tehtävät on esitetty askeleina muodostaen tehtäväpaketteja. Tehtäväpaketteihin koottujen tehtävien avulla oppilaita kannustetaan havainnoimaan ja pohtimaan sekä tutkimaan yhteiskunnallisia asioita omasta arjesta nousevien kysymysten kautta.

Materiaalissa on huomioitu yhteistoiminnalliset työtavat, monipuoliset toimintaympäristöt sekä koulun sisältä että ulkopuolelta löytyvien kumppaneiden hyödyntäminen elävöittävät ja syventävät taitojen oppimista.

Tehtäväpaketit on koottu seuraavasti:

- Askel I: oman luokan tehtävä
- Askel II: kouluyhteisössä toteutettava tehtävä
- Askel III: koulun ulkopuolisten kumppaneiden kanssa toteutettava tehtävä

Opettaja voi edetä teeman sisällä järjestyksessä askel kerrallaan tai valita vain yhden askeleen, koska kaikki tehtävät ovat myös erillisiä itsenäisiä kokonaisuuksia.

Kaikissa tehtäväpaketeissa on ehdotettu valmiiksi, mihin oppiaineisiin tai aihekokonaisuuksiin ne sopivat. Tehtävissä on selkeästi määritelty tavoitteet ja annettu ideoita arviointiin. Vaikka tehtäväpaketit ovat valmiita kokonaisuuksia, opettaja voi yhdistellä tai soveltaa niitä parhaaksi katsomallaan tavalla.

Askel-ajatusta ja annettuja teemoja voi käyttää sellaisenaan tai soveltaen monialaisten oppimiskokonaisuuksien rakentamisessa.

Opetussuunnitelmassa monialaisten oppimiskokonaisuuksien tavoitteita ovat:

- *ymmärtää opiskeltavien asioiden välisiä suhteita ja keskinäisiä riippuvuuksia*
- *yhdistämää eri tiedonalojen tietoja ja taitoja sekä jäsentämään niitä mielekkäiksi kokonaisuuksiksi vuorovaikutuksessa toisten kanssa*
- *rakentaa tietoa yhteisöllisesti tutkien ja soveltaen*
- *hahmottaa opittavien asioiden merkitys omassa elämässä*

**YKS, KAKS
TOIMIMAAN!**

Eheyttämistä voidaan toteuttaa mm:

- rinnastamalla eli opiskelemalla samaa teemaa kahdessa tai useammassa oppiaineessa samanaikaisesti
- jaksottamalla eli järjestämällä samaan teemaan liittyvät asiat peräkkäin opiskeltaviksi
- toteuttamalla toiminnallisia aktiviteetteja kuten teemapäiviä, erilaisia tapahtumia, kampanjoita, opintokäyntejä ja leirikouluja
- muodostamalla oppiaineista integroituja kokonaisuuksia

Paikallisella tasolla päätettävät asiat:

- oppilaiden opintoihin sisältyy vähintään yksi monialainen oppimiskokonaisuus lukuvuodessa
- sisällöistä ja toteuttamistavoista päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa ja täsmennetään koulujen lukuvuosisuunnitelmissa
- hyödynnetään paikallisia voimavaroja ja mahdollisuuksia
- oppilaiden osallistuminen suunnitteluun on välttämätöntä
- toteuttaminen edellyttää yhteistyötä eri lähestymistapoja edustavien oppiaineiden kesken sekä koulun muun toiminnan hyödyntämistä
- sisällöiksi etsitään toimintakulttuurin periaatteiden mukaisia, oppiaineiden ja opettajien väliseen yhteistyöhön soveltuvia teemoja
- oppilaille annetaan palautetta työskentelystään oppimiskokonaisuuden aikana

Ideoinnin lähteinä voi käyttää seuraavia tehtäväpaketteja:

- Arjen aktiivisuutta -tehtäväpaketti
- Yhdenvertaisuus-tehtäväpaketti
- Vaikutetaan yhdessä -tehtäväpaketti
- Julkiset palvelut kotikunnassa -tehtäväpaketti
- Lähiympäristön yrittäjyys -tehtäväpaketti
- Uudet yritysideoita -tehtäväpaketti
- Ruoka ja kuluttaminen -tehtäväpaketti
- Mainokset-tehtäväpaketti
- Miten vähällä selviää -tehtäväpaketti
- Tutkitaan lähiympäristöä -tehtäväpaketti
- Luonnonsuojelu-tehtäväpaketti

Arviointi Yks, kaks toimimaan! -materiaalissa

Yks, kaks toimimaan! -materiaalin avulla

- kehitetään oppilaan itsearviointitaitoja
- tuetaan opettajan monipuolisia arviointitaitoja
- luodaan sekä opettajalle että oppilaalle mahdollisuus antaa ja saada monipuolista palautetta aiheiden käsittelystä

**YKS, KAKS
TOIMIMAAN!**

TYÖKALUJA YHTEISKUNNALLISTEN TEEMOJEN OPETTAMISEEN

Materiaalia varten laadittu arviointipalaute ei sinänsä liity minkään yksittäisen oppiaineen tavoitteiden arvioimiseen. Monipuolinen arviointi koostuu opettajan vinkeistä, oppilaan itsearviointilomakkeista, ryhmäarvioinnista, vertaisarvioinnista ja vertaispalautteesta.

Arvioitavat tavoitteet voidaan jakaa esim. seuraavalla tavalla:

- **Yhteisössä toimimisen taitojen omaksuminen:** miten oppilas on omaksunut yhteisössä toimimisen periaatteita ja taitoja ja osaako hän soveltaa niitä toimiessaan lähiyhteisöjensä jäsenenä.
- **Yhteiskunnallisten tietojen ja taitojen hankkiminen ja niiden soveltaminen:** osaako oppilas muodostaa perusteltuja mielipiteitään, esittää niitä muille ja käydä muiden kanssa rakentavasti keskustelua, vaikka toisten mielipiteet olisivat erilaisia.
- **Yhteiskunnallisten arvojen, ilmiöiden ja intressien ymmärtäminen:** ymmärtääkö oppilas, että yhteiskunnalliseen tietoon liittyy erilaisia arvoja, ja että yhteiskunnallinen tieto muodostuu ihmisten erilaisista arvoista, näkökulmista ja intresseistä.
- **Arvot ja asenteet:** miten oppilas kykenee arvioimaan eettisesti erilaisia inhimillisiä, yhteiskunnallisia ja taloudellisia kysymyksiä.

**YKS, KAKS
TOIMIMAAN!**

TYÖKALUJA YHTEISKUNNALLISTEN TEEMOJEN OPETTAMISEEN